

GOGA

Karantena. Rim.

Janko Petrovec
Karantena. Rim.

*Za Andreo, Pavlo in Andrejo,
ki so v tej knjigi ves čas zraven,
in za Hano,
da bo vedela, v kakšen čas se je rodila.*

Tole pred vami je skoraj dnevnik. Na pustni četrtek leta 2020 se je moj čas pognal v drnec, pa sem si tu in tam kakšno zapisal na rob ekrana, da ob poplavi delovnih obveznosti ne bi pozabil. Sem namreč novinar, dopisnik RTV Slovenija iz Rima. Štiri leta bo, odkar sem prišel sem, v središče Italije, ki me vsako leto nekajkrat strese z nepričakovanimi radostmi in nepopisnimi nesrečami. Zadnja doslej je bila epidemija novega koronavirusa, bolezní covid 19, kot so jo nazadnje poimenovali. In to je rdeča nit teh zapisov, če jo že ravno potrebujete.

Konec februarja je kazalo, da se bo reč iztekla v nekaj tednih. Ko se je dogajanje neobičajno zgostilo, so v moje nabiralnike začela kapljati vprašanja poslušalcev in gledalcev; strah, kako bo v Sloveniji, je rasel. Sprva sem odgovarjal, nato nisem imel več moči, pa sem tu in tam napisal kakšen premislek na družbena omrežja. Odziv je bil lep, zanj sem vsem hvaležen, z njim so me moji sledilci tudi opogumili, da prestopim mejo knjige, preko katere si doslej nisem ne želel ne upal. Tako kot sem hvaležen RTV Slovenija, ki mi je omogočila, da najučinkovitejša leta svojega življenja preživljam tu. *Hotel si bicikel, zdaj ga pa poganjaj*, pravijo Italijani.

Moji premisleki so včasih postali pomisleki, sčasoma zamisleki in občasno domisleki. Večine nisem objavljala na

spletu, zahtevali so papir. Zato hvala Gogi, ki je to dojela še pred mano.

Ne gre za kroniko epidemije, kakor smo jo doživljali v Italiji. To sem izpisal že s svojimi radijskimi in televizijskimi prispevki, oddajami in komentarji. Arhiv mi pove, da sem od 20. februarja do 31. maja leta 2020 – v času, ko so nastale naslednje strani – v eter Radia in Televizije Slovenija poslal 265 izdelkov. Dovolj.

Gre za kroniko epidemije, kakor je odzvanjala v meni, po dvanajstih letih novinarstva na dvanajst let gledališke podlage. In ker je bila moja prva boginja Talija, ima knjiga dva obraza: z enim se smeje, z drugim joče.

Dobrodošli v moj svet, če se vam zdi vreden pozornosti.

20. februar

Večer je, ko pride novica o prvem Italijanu, okuženem z novim koronavirusom. Nekje v Lombardiji, Codogno, še nikoli nisem bil tam. Osemintrideset let ima, mlad človek, športen, pravijo. Preden so ga odpeljali na intenzivno nego, si je menda zaželel, da bi videl svojega otroka, ki naj bi se rodil v kratkem.

Čez vikend grem v Apulijo in nato v Slovenijo.

22. februar

Okuženih je 132, uradno. Mrtva sta dva. Tu v Gallipoliju je prelep dan, kosilo je bilo dobro. Škoda, da mi bo propadla vozovnica za Slovenijo, vendar bi se še bolj grizel, če se ne bi vrnil na delo. Zvečer letim nazaj v Rim.

25. februar

A veš tisto, ko je na Ministrstvu za zdravje konec tiskovke in grejo politiki domov na večerjo, tebe pa čaka še vklop v Dnevnik, prispevek za Odmeve ter poročilo za Zrcalo dneva? No, to.

Milanska borza je zjutraj padla za več kot pet odstotkov. Okuženih je 322, 11 smrtnih žrtev. Zapiranje meja bi bila napaka, meni italijanski minister za zdravje po srečanju s kolegi iz sosednjih držav, med katerimi je tudi slovenski. Pri množičnih dogodkih se bodo odločali od primera do primera, pravi, in poenotili navodila za potnike z okuženih in na okužena območja. Kako naj bi bilo to videti?

Pustni torek je, Benetke pa povsem izpraznjene. Milanski Salon pohištva so z aprila prestavili na junij, v tamkajšnji kitajski četrti so pozaprlji 500 lokalov, samo-inicijativno. Torej bo trajalo dlje kot en mesec.

27. februar

Dopoldne sem bil na tiskovni konferenci z italijanskima ministroma za zdravje in zunanje zadeve. Mirita, da sta žarišči z enajstimi občinami izolirani; turisti se nimajo česa bati. Povsod po Italiji je varno, pravita, in zlahka se lahko izognemo obema območjema. Eno je v Lombardiji, drugo v Benečiji, pod Padovo.

Potem se naslonim na šank v menzi na sedežu Združenja tujega tiska v Rimu. Klepetam s kolegi: nihče ne bo citiral ministrov. Premalo vemo. Nista nas prepričala.

1. marec

Dnevni prirast novih okužb je bil danes petdesetodstoten, skupaj 1577, prve okužbe v Furlaniji - Julijski krajini. Kar pomeni, da bo prej ali slej izbruhnulo tudi v Sloveniji.

Iz Španije poročajo, da je okužen Luis Sepulveda.
Zgodba o mačku, ki je naučil galebko leteti.

4. marec

Število pozitivnih na koronavirus je preseglo 3000, vlada bo jutri zaprla šole po vsej državi. Povsod tudi odsvetujejo stiskanje rok, poljubljanje in objemanje. Ljudje naj se držijo vsaj meter vsaksebi, starejši naj ne zapuščajo doma. Tale bo huda.

Opoldne sem šel do Trga Viktorja Emanuela II., z Robertom sva se dogovorila za kavo in intervju. Že desetletja sledi dogodkom v Vatikanu, neverjeten strokovnjak je. Bliža se sedma obletnica Frančiškovega pontifikata, prav je, da potegnem črto pod leto – in z Robertovimi premisleki bo lažje.

Čakam ga, kavo pogledam sumljivo. Nekateri še kar tiščijo glave skupaj. Potem pride in se zaklepetava, tehten je; nazadnje se sprosti, hrup okoli epidemije se mu zdi nesmiseln. Posloviva se kmalu in prisrčno, popoldne me čaka še tiskovna konferenca ob odprtju razstave Rafaela.

Njegov opus je star petsto let, prvič takole na kupu. Enkrat v prihodnjih dneh moram priti sam, gneča je prevelika. Z Iris postaviva kamero in začneva snemati, ko nas naenkrat izženejo iz razstavnih prostorov – nekdo se je zgrudil.

Zunaj, na stopnicah. Zakaj se je zgrudil? Kaj mu je? Kdo je? Menda srčni infarkt, pripomni nekdo. Ampak če bi bil srčni infarkt, bi ga že odpeljali, pa ga še vedno niso.

Uro pozneje sse vrnemo v dvorane nekdanjih konjušnic na Kvirinalskem griču, snemamo naprej, na padlega borca pozabimo.

8. marec

V vsej Italiji so odpovedali tudi maše, ampak to me zdajle ne skrbi preveč. Število pozitivnih je skoraj 6000, umrlo jih je 233. Zjutraj so zaprli vso Lombardijo pa polovico okoliških dežel in še eno pokrajino ob Jadranu v Markah. Prepovedana sta vstop in izstop s teh območij. Odpovedali so vse javne dogodke, zaprli športne centre in kulturne ustanove. Ljudje lahko hodijo okoli samo zaradi službe, v trgovino ali k zdravniku.

V Rimu je lepo. Včeraj zjutraj sem šel na tržnico. Ampak priznam, da navsezgodaj, ko še skoraj ni bilo kupcev. Zapravi sem kakšnih sto evrov, kupoval sem vse počez, vsega preveč. Šele v avtu nazaj grede sem se zavedel, da bo hladilnik premajhen. Začnem razmišljati, kaj od vsega lahko dam v zamrzovalnik. Naenkrat se zavem, da sem si naredil zalogo. Ne za en teden, za dlje.

9. marec

Če se bomo morali nekaj tednov držati bolj na samem, če si ne bomo stiskali rok in se ne bomo objemali, če ne bomo potovali po nepotrebnem in si bomo pogosto umivali roke, ne bo konec sveta.

Pozneje istega dne:

Sem na tviterju, ampak samo službeno. Toliko informacij se najprej prikaže tam, da brez njega ne gre. Lahko bi rekel, da sem njegov pasivni uporabnik. Včasih znam biti dolgovezen, ampak tudi kadar nisem, v sto štiridesetih znakih ne znam odgovoriti na osnovna novinarska vprašanja, kaj šele da bi izrazil svoje stališče o čemer koli. Vem, ja: tudi z dvesto osemdesetimi znaki si ne znam prav veliko pomagati.

Pri tviterju mi gre v resnici najbolj na živce, da daje vtis, kot da imajo vsi njegovi uporabniki stališča o vsem. In ker so misli zapisane, se mi v sinapsah prižge signal, da so tudi merodajne. Mnenje pri šanku je nekaj drugega: rojen sem namreč še v času, v katerem je zapisana beseda nekaj veljala. Ampak verjetno se motim, navsezadnje so se že za Gutenberga nekateri pritoževali, da je tale tisk izredno škodljiva iznajdba, ker da gre na papir en sam greh.

Tvitterske modrosti me v teh dneh še posebej mečejo iz tira. Obtožbe, zasmeh oblasti in drugih institucij, pa

poplava obtožb in žaljivk, zraven pa nobene samodiscipline. Ukrepi oblasti so na prangerju samo zato, ker gre za ukrepe oblasti. Mar se res nihče ne zaveda, da smo otroci tridesetletne skepse in cinizma, ki sta uničila spoštovanje do sleherne avtoritete? Smo sredi situacije, ki je doslej na lastni koži ni izkusil skoraj nihče od nas: vsi se učimo – državljani, politika in zdravstvo. Če imamo morda neizkušene politike, jih imamo zato, ker smo jih sami izvolili. Zakaj se nam na volitvah niso ponudili izkušenejši ljudje? Zato, ker smo politiki nalepili stigmo korupcije in sebičnosti. Zaenkrat se mi zdi, da smo na preizkušnji potrpežljivosti, zdrave pameti in nekaj malega odrekanja. Pa morda tudi ubogljivosti.

Sploh pa – od kod ljudem mnenje o vsem? Sam imam merodajno stališče o zelo malo stvareh okoli sebe, večina se jih zgodi, ne da bi o njih sploh imel kakšno mnenje. In to tudi povem. Nimam mnenja, če me že ravno kdo vpraša. Imam tistih par vrtov, na katerih gojim svoje jablane in hruške, ko pa grem mimo drugih vrtov, kjer rastejo jagode, banane in zelje, jih opazim, ampak o njih nimam mnenja. Nimam, kaj naj. Če pa se mi že porodi kakšno mnenje, ki mi pomaga preživeti do naslednjega dne, mi niti na kraj pameti ne pade, da bi se šel z njim tviterašit naokoli. Koga pa sploh zanima moje mnenje o nogometu, recimo, ali o Borutu Pahorju? Saj nisem noben strokovnjak ne za eno ne drugo. Pa vseeno preživim.

Pozno zvečer:

Gibanje omejeno po vsej Italiji. Premier Conte najavil zdajle.

Novost začne veljati zjutraj. Dekret naj bi Conte podpisal še nocoj. Smučišča že zaprta. Šole, kultura in šport: vse zaprto do 3. aprila. Lokali predvidoma zaprti od 18. ure. Gibanje omejeno na dom in okolico, razen pri delovnih in zdravstvenih obveznostih in nujni oskrbi.

Še dobro, da je ta boljši mesar za prvim vogalom, ta boljši rimski park pa za drugim. Vodo iz pipe tudi imamo, tako da hvala za skrb, vse okej.

10. marec

Prvi dan omejitve gibanja.

Prijateljica iz Ljubljane mi želi vse dobro. Domišlja si, da je kot v vojnem stanju. V resnici je bolj tako, kot da bi gosta nevidna odeja legla na mesto, obsijano s soncem.

11. marec

Drugi dan omejitve gibanja.

Firenška Galerija Uffizi je zaprta – in ni. Po svoji spletni strani nam iz nje pošiljajo drobne utrinke lepote. Kot bi rekel Churchill: če ne za svojo kulturo, za kaj se sploh borimo?

Pozno zvečer:

Premier Giuseppe Conte pravkar v nagovoru narodu: Italija zapira še vse ostalo, razen živilskih trgovin, lekarn in s tem povezane proizvodnje. Bari, restavracije, frizerji, kozmetičarke in nenujna industrijska proizvodnja – zaprto.

12. marec

Tretji dan omejitve gibanja.

Zrak v Rimu že od vojne ni bil tako čist. Vonj pomladi, kot na Krasu.

Milano je lepši, ko je poln. Rim pa, ko je prazen. Zgoraj sonce in spodaj otožna samost.

13. marec

Četrty dan omejitve gibanja.

Včeraj sem zapustil dom za kakšni dve uri, ko sem šel z Iris posnet reportažo za TV Dnevnik. Komaj sem stopil na ulico, so me legitimirali karabinjerji, povedal sem, kje sem doma, kam grem in zakaj, pa niso delali nobenih težav. Z Iris, snemalko, sva se čudno počutila, ko sva se držala precej vsaksebi, pa nič se nisva objela pred začetkom dela kot po navadi. Sva pa vse naredila točno po predpisih. Mikrofone sva držala na daleč, pač za samozaščito.

Pod večer me je začelo boleti v križu, tri tedne maratonskega poročanja se pozna. Zato sem si šel za pol ure pretegnit kosti v park. Srečal par osamljenih tekačev in eno mamico z otrokom pa par ljudi, ki so peljali pse na sprehod. Srečal sem tudi štiri policiste, pa me nihče ni ustavil. Dekret narekuje, da lahko dom zapustimo samo zaradi dela, zdravlja ali nujne oskrbe sebe ali svojcev. Vendar v izvedbenih navodilih vlada dopušča tudi rekreativno dejavnost na prostem, če jo izvajamo sami. Tako da recimo, da gre za sivo cono: rekreiranja ne spodbujajo, ga pa tudi ne sankcionirajo – pod pogojem, da smo med rekreacijo SAMI. No, tako je bilo včeraj.

Danes za zdaj kaže na mirnejši dan. Morda bom prvič po dolgem času delal samo osem ur. Po vsej verjetnosti

bom vse naredil od doma: črpal novice pri agencijah in pri kolegih, ki so še na terenu, obrnil kakšen telefon, če mi kaj ne bo jasno. Potem se bo zgodilo to, kar se mi vedno zgodi, ko ostanem brez dela: kaj s sabo, takole v bloku. Načrt je takšenle: šipe so že en mesec umazane, pa se jih bom verjetno lotil. Če bo popoldne toplo, bom verjetno tudi balkon opral – sicer bo počakal na vikend, čas najbrž bo. V zadnjem obdobju sem se zanemarljivo glede branja: pa imam tudi jaz svoj meter knjig, ki čakajo že predolgo – tako da: če bom imel par spočitih uric, bom gotovo bral. In čisto verjetno je, da bom šel v trgovino: najbrž bom moral počakati v vrsti, saj v zelenjavni trgovini in pri mesarju spuščajo po dve stranki hkrati, v našem supermarketu pa po pet.

Nocoj ob 18. uri se nam obeta dogodek. Po spletu kroži poziv, naj takrat odpremo vsa okna in drug drugemu pojemo ali igramo; da si pokažemo, da smo in da se ne damo in da nam bo uspelo, samo nekaj tednov moramo potrpeti. Tako da bo v resnici najbrž prav lep dan.

14. marec

Peti dan omejitve gibanja.

Moj prijatelj Nicola je obležal v postelji, ampak brez skrbi. Nicola ima dobrih trideset let; z njim prijateljujem zato, ker sem že v tistih letih, ko si mora človek najti tudi učitelje, ki so mlajši od njega. Nicola piše za enega vodilnih svetovnih časopisov in v zadnjem letu sem ga citiral kakih trikrat, saj ves čas vohlja za finančnimi in gospodarskimi škandali. V enem dnevu doživi toliko kot jaz v vsem tednu, pa se tudi ravno ne šparam. Tale reč z omejitvijo gibanja ga je hudo sesula: ljubljenec rimske scene, zdaj pa sam takole med štirimi stenami. Pa še eno je: sinoči so mestne oblasti zaprle vse ograjene javne parke in njegov je eden tistih. Iz stiske si je zato napravil *crossfit* kar doma, pa je fant pretiraval. Tako da je danes z muskelfibrom v postelji, ampak do hladilnika še nekako gre, pravi, tako da me ne skrbi.

Moj prijatelj Renato je učitelj. Če bi bil čas normalen, bi se verjetno pritoževal nad brezupnostjo dijakov. Ampak v resnici brez njih sploh ne more, na gimnaziji velja za enega najpriljubljenjših profesorjev. Tako da se od 4. marca, ko so šole zaprli tudi v Rimu, z glavo zabija v zid. Ampak vsaka reč je za nekaj dobra, in ko je predvčerajšnjim štacuno zaprl še njegov frizer, kamor sicer hodi

na striženje in čvek, se je odločil, da bo postal pigmalion. Frizerju na pol ure po uatsapu pošilja strokovne članke na temo koronavirusa: oni drugi jih mora prebrati, potem pa na podlagi naučenega priznati, da se je motil pri deljenju prejšnjega fejk njusa.

Kar se pa mene tiče ... Tudi danes sem ene petkrat zmotil svojo prijateljico tičico, ki še nima imena. Pojma nimam, katere vrste je, saj sem očetovo lekcijo o vitki sivi ptici, ki je malo večja od vrabca, ampak veliko radovednejša, pred kakšnimi štiridesetimi leti očitno prešprical. Še vedno ne razume, zakaj jo nadlegujem na njenem balkonu ob njeni polni shrambi semen, ki si jih je pošteno zaslužila z vsakodnevnim poplesavanjem in čivkanjem.

Aja, še to: šipe so oprane. Kamelija in orhideja se spet gledata in prepirata, katera je lepša. Ampak mislim, da bom potem, ko bodo trgovine spet odprte, kupil zaveso. Ježeš no, tak špetir, da me je v tej oglušujoči rimski tišini pred sosedi že kar malo sram.

15. marec

Šesti dan omejitve gibanja.

Za zajtrk je bil kruh z maslom in marmelado, za kosilo riba in krompir in solata, za večerjo pa še ne vem, saj je zmanjkalo kruha, market za vogalom pa zdaj, ko je krizno stanje, ni več odprt do desetih.

Službe je bilo komaj za kake tri ure – kaže, da imajo doma dovolj dela s sabo in ne potrebujejo mojih zgodb, sploh pa je nedelja. Petnajstega. Plačilni dan, ko po navadi preletim, kaj sem naredil pretekli mesec.

V petek, 21. februarja, sem nastopil dopust: načrt je bil štiri dni v Apuliji (pust pa jadranski razgledi) pa potem iz Barija še za pet dni domov v Slovenijo (Ryanair do Trsta, ceneje kot vlak). Tistega 38-letnega Mattio iz Codogna, ki je za poltretji teden obležal na intenzivni negi, so označili za pacienta številka ena. Dan pozneje jih je bilo že ne vem koliko, vest me je grizla ko sto mater. V nedeljo smo z družbo šli v muzej v Lecceju, ko je zazvonil telefon in me je kolegica iz Ljubljane previdno nagovorila, da saj ni nujno in da je dopust vendar svet, ampak da bi bilo čisto drugače, če bi jaz in ne ona ... Rekel sem ji, da ja, se zaprl v avto, potegnil ven računalnik in snemalnik ter napravil prispevek, ga poslal in potem prižgal Alitalijino aplikacijo, kupil vozovnico za ob 21.30 in se istega večera vrnil v Rim.

V ponedeljek, 24. februarja, sem napravil devet prispevkov, štiri za televizijo in pet za radio, vse na isto temo. V dneh po tistem jih je sledilo 73.

Ko sem danes po fejsbuku bral zapise o Slovencih, ki še vedno rinejo med ljudi, sem se počutil, kot da v teh treh tednih ne bi naredil nič.

Nato sem ugasnil telefon in misli, si nataknil superge in rokavice (mask še zmeraj ni v lekarni, ampak jutri naj bi jih dobil iz Slovenije po DHL-u) in stekel v park Borghese. Tokrat sem šel skozi Pincianska vrata (prva policijska patrulja) in potem mimo Filmske hiše do hipodroma na Sienskem trgu (druga patrulja), nato sem pri rimskem Globu obrnil na jugozahod in prečkal Drevored svetega Pavla Brazilskega (tretja in četrta) ter se nazadnje ustavil na terasi na Pinciu (peta, niti ta me ni ustavila). Tam so se mi vnovič prižgale misli, pa je bilo, kot da me pri raztegovalnih vajah vodi moj ljubljanski trener Urban. Sonce je padlo za svetega Petra, jaz pa sem se vprašal, zakaj trgu pod mano pravijo Ljudski, ko pa ni žive duše na njem, vendar sem se motil. Eden je na balkon postavil petstovatna zvočnika in nabil *Gente di mare*, da je zbudilo narod dol do vodnjaka Trevi, če ne še dlje.

16. marec

Sedmi dan omejitve gibanja.

Ure so včeraj minevale kar tako: polne neke napol naveličanosti med enim prispevkom in drugim, in ko se danes ozrem nazaj, se mi zdi, da je ponedeljek potrdil tisto, kar itak že vem: ko si mlad, so dnevi kratki, leta pa predolga; ko si star, se dnevi vlečejo ko sto mater, leta pa minejo kot blisk. Zdaj sem nekje vmes.

Odkar se je začela tale reč, mi po glavi brodi tista Magrittova slika z jasnim dnevom zgoraj in nočjo na ulici spodaj. V njej je tesnoba, ampak ker jo je naslikal Belgijec, se mi zdi nepredušna za nevidnim zidom razuma. Dneve se že trudim, da bi stopil vanjo in nekaj doživel, pa mi Belgijec ne pusti.

Potem pa sem se sinoči spomnil, da zadaj za tistim nevidnim zidom najbrž neka kaplja vode lazi gor po stopnicah. Kot me je sredi predmaturitetnih blodenj naučil znameniti upovedovalec tesnobe Dino Buzzati, ne gre za nobeno prisposodobu. Za razliko od vseh drugih kapelj gre ena pač navzgor. Prva je to opazila neka služkinja, pa so se ji vsi smejali. Nato je ljudem iz spodnjih nadstropij kaplja vzela spanec, ko je takole počasi polzela navzgor. V petem nadstropju smo še na varnem, si mislimo, ampak kaj več, od kod bo jutri začela spet drseti. Navzgor.